

DNR: 5.1.1-2016-0966
DATUM: 2016-08-22
ERT DATUM: 2016-06-21
ER REFERENS: A2016/01307/1

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över *Ett nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och unga*

Rikskrevisionen har beretts möjlighet att yttra sig över promemorian *Ett nytt ersättningsystem för mottagande av ensamkommande barn och unga*. Yttrandet avgränsar sig till de ekonomiska konsekvenserna för staten och kommunsektorn. Rikskrevisionen har för avsikt att återkomma till frågan om ersättningsystemets utformning i en granskning av samtliga ersättningar till kommuner inom migration- och integrationsområdet (planerad publicering mars 2017).

På ett övergripande plan instämmer Rikskrevisionen i behovet av att förenkla regelverket och minska den administrativa bördan för såväl Migrationsverket som kommunerna. Rikskrevisionen ställer sig därför positiv till att schablonersättningar i större utsträckning ska användas, att utbetalningar automatiseras, och till att systemet med överenskommelser mellan länsstyrelserna och kommunerna avskaffas.

Rikskrevisionen har tidigare konstaterat att inte alla ensamkommande barn och ungdomar behöver placeras i hem för vård eller boende (HVB) eller i familjehem.¹ Den nya placeringsformen stödboende kan för många vara ett fullgott alternativ, till en betydligt lägre kostnad. Därför ställer sig Rikskrevisionen positiv till att ersättningen per dygn ska vara den samma oberoende av placeringsform. Rikskrevisionen delar bedömningen att en schablonersättning som är oberoende av placeringsform ökar kommunernas incitament att placera ensamkommande barn i stödboende, och att den genomsnittliga dygnskostnaden därigenom kan sänkas.

Vidare instämmer Rikskrevisionen i behovet av att stävja kostnadsutvecklingen för staten. Utgångspunkten i promemorian är samtidigt att inte staten ska vältra över kostnader på

¹ RiR 2014:15. Sid. 90.

kommunsektorn. Den ersättningsnivå som kommunerna får måste därför täcka kostnaderna för mottagandet av asylsökande barn och unga. Förslaget i promemorian innebär att dygnersättningen sänks till 1350 kronor per dygn från dagens 1900 kronor för ensamkommande asylsökande barn och ensamkommande barn med uppehållstillstånd (för överenskomna platser). För ensamkommande unga 18-21 år med uppehållstillstånd sänks ersättningen från 1900 kronor per dygn till 750 kronor per dygn samtidigt som kravet på placering enligt SoL för att få ersättning tas bort. I de räkneexempel som presenteras för att motivera ersättningsnivån har man antagit att en betydande andel av de ensamkommande barn och unga som idag är placerade i HVB-hem istället placeras i stödboende eller i familjehem, som har lägre dygnskostnader.² Promemorian saknar en bedömning av om det är rimligt att kommunernas kan gå över till stödboende i den takt och omfattning som förutsätts. Idag är huvuddelen av de ensamkommande barnen placerade på HVB-hem. För att omplacera ett barn i stödboende krävs att kommunen har ordnat fram lämpliga lokaler enligt gällande regelverk och att socialtjänsten gör en individuell bedömning av om barnet klarar av ett boende utan den omsorg som ges på ett HVB-hem. Någon analys av tillgången till platser på familjehem görs inte heller.

Tidpunkten för ikraftträdandet är satt till den 1 jan 2017. Detta innebär att kommunerna har tämligen ont om tid för den ganska omfattande omställning som de behöver genomföra om förslaget i promemorian genomförs.

Slutligen saknas en känslighetsanalys av hur kommunsektorn i sin helhet påverkas av förslaget givet olika utfall av andelen barn och unga i de olika placeringsformerna. Riksrevisionen vill framhålla att det därmed finns en risk att staten vältrar över kostnader på kommunsektorn och att kommuner som tagit ett stort ansvar för mottagandet av ensamkommande barn och unga drabbas av betydande merkostnader.

Riksrevisionen anser därför att kostnadsutvecklingen för kommunerna bör följas upp noggrant om förslaget genomförs. En sådan uppföljning är helt nödvändig för att vid behov kunna justera ersättningsnivån om det visar sig att kommunerna inte kan minska sina kostnader i den omfattning som antas i promemorian.

² Exempelvis antas att 38 procent av ensamkommande barn med uppehållstillstånd placeras i familjehem (jämfört med 27 procent 2014) och att 34 procent av ensamkommande barn med uppehållstillstånd placeras i stödboende (jämfört med 0 procent 2014).

Riksrevisor Margareta Åberg har beslutat i detta ärende. Revisor Anton Ringström har varit föredragande. Enhetschef Katarina Richardson och ämnessakkunnig Anders Berg har medverkat vid den slutgiltiga handläggningen.

Stockholm 2016-08-22.

Margareta Åberg

Anton Ringström